

Article Arrival : 16/02/2021

Published : 25.04.2021

Doi Number <http://dx.doi.org/10.26449/sssj.3155>Reference Memişoğlu, H. & Karacabey, İ. (2021). "Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Tarih Konulu Tezlerin İncelenmesi (2010-2019)" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:7, Issue:82; pp:1975-1987.

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ALANINDAKİ TARİH KONULU TEZLERİN İNCELENMESİ (2010-2019)

The Examining of Theses About History in Social Studies Education (2010-2019)

Doç. Dr. Hatice MEMİŞOĞLU

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3987-8454>

İrem KARACABEY

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD, Bolu/TÜRKİYE,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9216-0006>

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; Türkiye'deki Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih konularıyla ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerini inceleyip, bu konuda çalışmak isteyen araştırmacılara yol göstermek ve alan yazınına katkıda bulunmaktır. Çalışma 2010-2019 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerini kapsamaktadır. Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmış, döküman incelemesi yapılmıştır. Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan araştırmalar yıllara göre dağılımı, üniversitelere göre dağılımı, konularına göre dağılımı, yöntemlerine göre dağılımı, örneklem gruplarına göre dağılımı ve genel sonuçlarına ilişkin değerlendirme alt başlıkları oluşturularak incelenmiştir. Araştırma verilerine Yüksek Öğretim Kurumu'nun Ulusal Tez Merkezi sitesinden ulaşılmıştır. Ulaşılan verilerin analizi içerik analizi yöntemine göre yapılmıştır. Buna göre bu araştırma konusuyla ilgili olarak en çok yüksek lisans tezine rastlanılmıştır. Bu tezlerin sayısının ayrıca 2019 yılında arttığı görülmektedir. Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin en çok Marmara Üniversitesi'nde yapıldığı tespit edilmiştir. Konulara göre dağılımda ise en çok tarih öğretimi ile ilgili lisansüstü tezlere ulaşılmıştır. Araştırmacılar örneklem grubu olarak en çok öğretmenleri tercih etmişlerdir. Yöntem olarak, en çok nitel araştırma yöntemini kullanmış, en az ise karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmada son alt başlık olarak tezlerden ulaşılan genel sonuçlara yer verilmiş ve bu sonuçlara göre önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Sosyal Bilgiler Eğitimi, Tarih, Tez.

ABSTRACT

The purpose of this research is, examining master and doctoral theses made on the subject of social studies education in the field of history in Turkey, guidance to researchers who want to work on this issue, and contribute to the field of literature. The study includes master theses between 2010-2019. In this research, qualitative research method is used and document analysis is made. The research conducted in the field of social studies education within the framework of history has been examined by forming evaluation subtitles regarding the distribution by years, universities, subjects, sample groups, general results, and methods. Research data were obtained from the website of the Higher Education Institution National Thesis Center. The analysis of the obtained data was made according to the content analysis method. According to this information, most of the master thesis have been found. It is seen that the number of these theses increased in 2019. It has been determined that the theses made within the framework of history in the field of social studies education are mostly done in Marmara University. In the distribution according to the subjects, most of the postgraduate theses on history teaching were reached. Researchers mostly preferred teachers as the sample group. It is the most used qualitative research method as a method and the least mixed method is used. In the research, the general results obtained from the theses were given as the last subtitle, and suggestions were made according to these results.

Key Words: Social Studies Education, History, Theses.

1. GİRİŞ

Tarih geçmişin ışığında bize yol gösteren bir sosyal bilim dalıdır. Tarih, “insanın geçmişi ile bugünkü varlığı arasındaki kaçınılmaz etkileşim” olarak tanımlanmaktadır (Safran, 2011, s.19). Collingwood (2010, s.40)’e göre, tarih “ teoloji ya da doğa bilimi gibi özel bir düşünme biçimi” dir. Ayrıca, tarih, “insanoğlunun geçmişi ve bu geçmişten günümüze kalan maddi ve manevi unsurların araştırılması” olarak da tanımlanmaktadır (Demircioğlu,2012).

“Tarih öğretiminin amaçlarını belli alt kategorilerde toplamıştır. Bunlar; 1. Tarihsel bilgi, toplumsal değerler ve kültür aktarımı için tarih öğretimi, 2. Geçmiş ve bugünü anlamak için tarih öğretimi, 3. Mevcut ideolojik yapının benimsetilmesi ve kimlik gelişimi için tarih öğretimi, 4. Öğrencilere deneyim ve bilimsel düşünme becerilerini kazandırmak için tarih öğretimi 5. Tarihle ilgili temel kavramların öğretimi için tarih öğretimi, 6. Dil becerilerini ve boş zamanları değerlendirmek için tarih öğretimi şeklindedir” (Demircioğlu, 2011). Tarih öğretiminin amacı bireyde milli kimlik oluşturabilmek, vatandaşlık bilinci kazandırmak, dün, bugün ve yarın üçgeninde anlamlı ilişkiler kurabilmektir.

Dünyada tarih öğretiminin amaçları vatandaşlık eğitimini sunmak ve kültürel mirasın aktarıcısı olmayı hedefler. Öğrencilerin tarihsel kavram, olay ve olguları anlamaları için tarih araştırma yöntemlerini, kronoloji ve tarihsel belgeleri inceleme tekniklerini yardımcı unsurlar olarak kullanmalarını öngörür. (Turan, 2015 s.142). Tarih, bir disiplin olmanın yanında aynı zamanda okul dersidir. Türkiye’de ortaokul düzeyinde tarih dersleri 1985’ten 1998’e kadar Milli Tarih ve T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersleri kapsamında verilmiştir.1998’den itibaren tarih konuları 8. sınıfta da T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi ve 6. ve 7. sınıfta sosyal bilgiler dersi kapsamında verilmeye devam edilmiştir (Dönmez ve Yeşilbursa, 2014, s.418).

“Sosyal bilgiler birden fazla disiplini içeren bir derstir. Sosyal Bilgilerin en önemli disiplinlerinden birisi de “tarih” tir. Toplumunu ilgilendiren her konuda “tarih” disiplini karşımıza çıkmaktadır. Tarih, geçmişte yaşayan insanların her türlü faaliyetlerini yer ve zaman bildirerek, sebep-sonuç ilişkisi içinde anlatan bilim dalıdır. Sosyal bilgiler alanı içinde hangi disiplinden bahsedilirse bahsedilsin mutlaka tarih ile bağlantı kuracaktır. Tarih sosyal bilimlerin temelidir. Bu sebeple bir milletin hayatında tarih öğretiminin önemi çok büyüktür. Milletler de insanlar gibi hafızaları ile yaşarlar. Nasıl ki, hafızasını kaybeden geçmişini hatırlamayan bir insan bugününü ve geleceğini sağlıklı bir biçimde oluşturamaz ise; tarihini bilmeyen, tarihine gerekli önemi vermeyen milletlerde günümüz meselelerine çözüm üretmedikleri gibi, geleceklerini de iyi bir şekilde düzenleyemezler” (Turan ve Ulusoy, 2013, s.148).

“Atatürk İlke ve İnkılâplarının temel konularını oluşturduğu İlköğretim 8. sınıf kademesinde okutulan T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi Sosyal Bilgiler derslerinin devamı niteliğinde temel bir derstir.” (Kurnaz ve Aysu, 2006, s.183) Bu dersin amacı; Atatürk’ün kişilik özelliklerini örnek alan, Türk Millî Mücadelesi ve inkılabının, millî ve evrensel özelliklerini kavrayan, Atatürk İlke ve İnkılâplarının Türkiye Cumhuriyeti’nin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmesindeki yerini kavrayarak Atatürk İlke ve İnkılâplarının esas aldığı değerleri yaşatmaya istekli olan, Atatürk İlke ve İnkılâplarının, ülkesi ve milleti ile bölünmez bir bütün olan Türkiye Cumhuriyeti’nin dinamik temelini oluşturduğunu bilen nesiller yetiştirmektir”(MEB, 2018).

“Tarih, sosyal bilgilerin içeriğini oluşturan en önemli disiplinlerden birisidir. Sosyal bilgiler dersi kapsamında tarih öğretiminden öğrencilerin zaman, kronoloji, tarihte değişim ve süreklilik gibi kavramları anlamaları, tarihin kendine özgü çalışma yöntemlerini kullanarak araştırma yapmaları ve tarihsel düşünme becerilerini geliştirmeleri hedeflenmektedir” (Yılmaz ve Kaya, 2011, s.74). Sosyal bilgiler dersi içerisindeki konularla öğrenciler tarih öğrenirken eleştirel düşünme becerisi, karar verme becerisi, empati, mekan algılama ve kronolojiyi algılama gibi becerileri kazanmaktadır. Bilimin ve sosyal değişimin nasıl gerçekleştiğine tanıklık etmektedirler. Bu ders aracılığıyla geçmişten bugüne olan değişimleri sorgularlar, keşfederler. Kanıt kullanmayı öğrenirler. Sosyal bilgiler içerisinde yer verilen tarih sadece savaşlarla, antlaşmalarla sınırlı değildir. Kültür teması, keşifler, afetler gibi konularda yer almaktadır.

Tarihi inşa etmek kadar tarihle ilgili çalışmak, doğru veriler sunabilmekte önemlidir. Bu alanda yapılan tezlerden elde edilen sonuçlar araştırmacılara yol gösterebilir ve genel değerlendirme imkanı verebilir. Alan yazında Sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan tezlerin genel değerlendirmesi üzerine çalışmalar bulunmaktadır (Kaymakçı ve Er, 2009; Tarman, Acun ve Yüksel ,2010; Kartal,2010; Şahin, Yıldız ve Duman ,2011; Canbulat, Avcı, Sipahi, 2016; Dilek, Baysan, Öztürk,2018; Hacat ve Demir ,2018). Ayrıca

sosyal bilgiler alanında coğrafya konulu (Öner ve Öner: 2016) lisansüstü tezlerin incelendiği çalışma bulunmaktadır. Ancak, Sosyal Bilgiler eğitimi alanında tarih konulu tezlerin incelenmesiyle ilgili literatürde herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle; Sosyal Bilgiler eğitimi alanında tarih konulu tezleri inceleyerek alana katkıda bulunma ve araştırmacılara yol gösterme amacıyla bu çalışma yapılmıştır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı 2010-2019 yılları arasında Türkiye’de yapılan Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih konulu lisansüstü tezlerin dağılımının incelenmesidir. Bu doğrultuda aşağıda yer alan sorulara cevaplar aranmıştır:

1. Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
3. Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin konu dağılımı nasıldır?
4. Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
5. Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin örneklem grubuna göre dağılımı nasıldır?
6. Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin genel sonuçlarına ilişkin değerlendirme nasıldır?

2. YÖNTEM

Yöntem bölümünde araştırmanın modeli, verilerin toplaması ve elde edilen verilerin analizine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. “Nitel araştırma, insanın kendi sınırlarını çözmek ve kendi çabasıyla biçimlendirdiği toplumsal sistemlerin derinliklerini keşfetmek üzere geliştirdiği bilgi üretme yollarından birisidir. Nitel araştırma, bilgiye tümevarım yöntemini kullanarak ulaşmaya çalışmaktadır” (Özdemir, 2010, s.326). “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimsek, 2013, s.189). Döküman incelemesinde analitik işlem süreci, dokümanlarda yer alan verilerin bulunmasını, seçilmesini, değerlendirilmesini (anlamlandırılmasını) ve sentezlenmesini içermektedir” (Özkan, 2019, s.2).

2.2. Verilerin Toplanması

Ulusal Tez Arama Merkezi’nden “sosyal bilgiler ve tarih” anahtar kelimeleri aratılarak yalnızca 4 adet teze ulaşılmıştır. Gelişmiş tarama ile bu tezlerin sayısı 96 adede çıkmıştır. Fakat sadece “sosyal bilgiler” anahtar kelimesi aratılarak 1745 tane kayıt bulunmuştur. Bu çalışma 2010-2019 yıllarını kapsadığı için sırasıyla önce 2010 yılındaki “sosyal bilgiler” anahtar kelimesiyle bulunan tezler incelenmiş ve yıllara göre incelenme süreci 2019 yılındaki tezlere kadar devam etmiştir. Bu tezlerde T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersleriyle ilişkili olanlar da dahil edilmiş yıllara göre dağılımı, üniversitelere göre dağılımı, yöntemlerine ve örneklem gruplarına göre dağılımı, genel sonuçlarına ilişkin değerlendirme alt başlıkları içerisinde incelenmiştir.

2010 yılında “sosyal bilgiler” anahtar kelimesiyle bulunan 97 tane tez incelenmiş 14 tanesi çalışmanın amacına uygun bulunmuştur. 2011 yılında ise 89 tez incelenmiş, 9 tanesi uygun bulunmuştur. 2012 yılına ait 71 tez incelenmiş 7’si uygun kategoriye alınmıştır. 2013 yılına ait 68 tezdten 8’i uygun görülmüş, 2014 yılında yapılan tezlerden 83 tezin içerinden 8’i uygun olarak alınmış, 2015 yılında ise 87 tezdten 8’i, 2016 yılında 96 tezdten 11’i, 2017 yılında 116 incelenen tezdten 13’ü, 2018 yılında 135 tezdten 12’si, 2019 yılında 336 teze ulaşılmış bunlardan 26’sı çalışma konusuyla uygun görülmüştür.

2.3. Verilerin Analizi

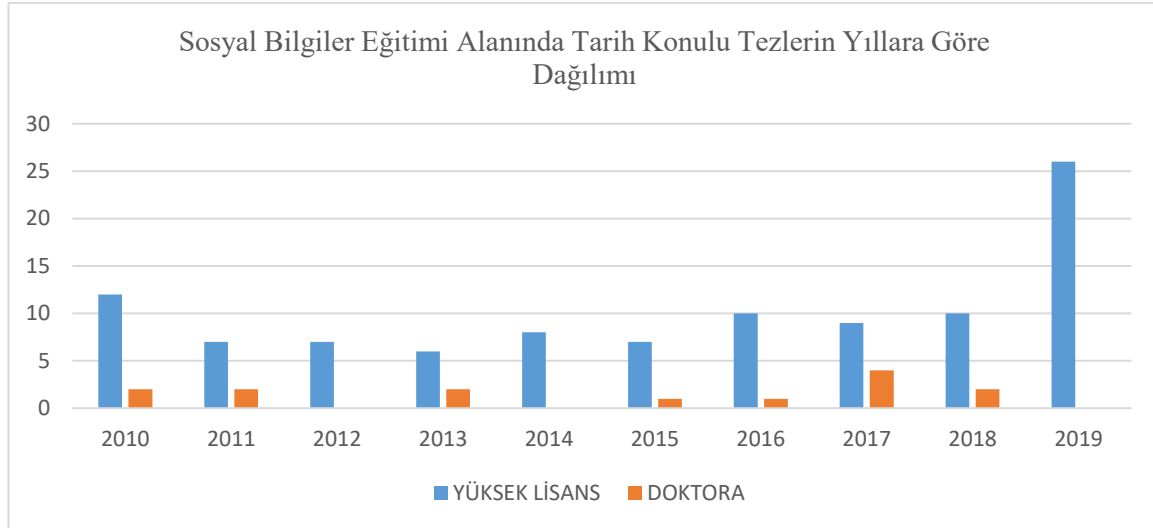
Ulusal Tez Merkezi'nden Toplam 1178 tez incelenmiş 116'sı konuyla ilişkili görülmüştür. 2010-2019 yılları arasında yapılan Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih konulu lisansüstü tezlerini yıllara göre dağılımı, üniversitelere göre dağılımı, konu dağılımlarına göre, yöntemlerine ve örneklem gruplarına göre dağılımı, genel sonuçlarına ilişkin değerlendirme alt başlıkları oluşturulup incelenmiştir. Yıllara göre tezler kodlanmıştır. 2010 yılında yayınlanan tezler A harfiyle, 2011 yılında yayınlanan B harfi bu kodlama 2019 yılına kadar kronolojik olarak devam etmiştir. "Araştırma da döküman inceleme ve içerik analizi kullanılmıştır. Döküman incelemesi beş aşamada yapılabilir: (1) dokümanlara ulaşma, (2) orijinalliğini kontrol etme, (3) dokümanları anlama, (4) veriyi analiz etme ve (5) veriyi kullanma şeklindedir" (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Araştırma verilerinin toplanmasında içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. İçerik analizinin, görüşme, gözlem veya dökümanlar yoluyla elde edilen nitel araştırma verilerinin işlenmesi dört aşamada analiz edilir: (1) verilerin kodlanması, (2) temaların bulunması, (3) kodların ve temaların düzenlenmesi, (4) bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 242-243). Bu aşamalar doğrultusunda elde edilen veriler grafik ve tablolarla desteklenmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

"Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?" problemine ilişkin elde edilen bulgular Grafik 1'de gösterilmiştir.

Grafik 1. Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Tarih Çerçevesinde Yapılan Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Grafik 1'de Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı verilmiş olup bu dağılım yıllara göre değişiklik göstermektedir. Çalışılan konuyla ilgili olarak 2010 yılında yüksek lisans tezleri 12 adet olup doktora tezlerinin sayısı 2 tanedir. 2011 yılında 7 yüksek lisans tezi, 2 doktora tezi karşımıza çıkmaktadır. 2012 yılında 7 yüksek lisans tezine ulaşılmış olup bu konuyla ilgili doktora tezine rastlanılmamıştır. 2013 yılında ise 6 yüksek lisans tezi ve 2 doktora tezine rastlanılmıştır. 2014 yılında 8 yüksek lisans tezi bulunup doktora tezi bulunmamaktadır. 2015 yılında 7 tane yüksek lisans tezi 1 tane doktora tezi saptanmıştır. 2016 yılında 10 yüksek lisans tezi 1 doktora tezi bulunmuştur. 2017 yılında 9 yüksek lisans tezi 4 doktora tezi, 2018 yılında 10 yüksek lisans tezi 2 doktora tezine ulaşılmıştır. 2019 yılında ise çalışma konusuyla ilgili 26 yüksek lisans tezi bulunup doktora tezine rastlanılmamıştır.

2019 yılında yüksek lisans tez sayısında büyük bir artış görülmesinin nedeni son yıllarda yüksek lisans eğitimine daha fazla ilgi artması ve çalışılan tezlerin sayısı arttıkça ilgiyi konuya düşen tez sayısının da artması olabilir. Doktora tezlerinin genel olarak az olmasının sebebi, doktora eğitimindeki öğrenci sayısının yüksek lisans eğitimindeki öğrenci sayısına göre daha az olması böylece çıkan tez sayısının düşük olmasından kaynaklanıyor olabilir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?” problemine ilişkin elde edilen bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Tarih Çerçevesinde Yapılan Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversitenin Adı	Yüksek Lisans Tezi	Doktora Tezi	Toplam
Adnan Menderes Üniversitesi	2	0	2
Afyon Kocatepe Üniversitesi	2	0	2
Ağrı Üniversitesi	3	0	3
Ahi Evran Üniversitesi	1	0	1
Aksaray Üniversitesi	1	0	1
Balıkesir Üniversitesi	3	0	3
Bartın Üniversitesi	1	0	1
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	5	0	5
Celal Bayar Üniversitesi	2	0	2
Cumhuriyet Üniversitesi	2	0	2
Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	3	0	3
Çukurova Üniversitesi	1	0	1
Dokuz Eylül Üniversitesi	2	0	2
Dumlupınar Üniversitesi	0	2	2
Erciyes Üniversitesi	3	0	3
Erzincan Üniversitesi	1	1	2
Fırat Üniversitesi	2	0	2
Gazi Üniversitesi	6	2	8
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	4	0	4
Giresun Üniversitesi	3	0	3
Hacettepe Üniversitesi	0	1	1
İnönü Üniversitesi	3	0	3
İstanbul Üniversitesi	2	0	2
Kastamonu Üniversitesi	1	0	1
Marmara Üniversitesi	9	3	12
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	4	0	4
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	4	0	4
Necmettin Erbakan Üniversitesi	10	1	11
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	5	0	5
Recep Tayyip Üniversitesi	4	0	4
Sakarya Üniversitesi	5	0	5
Selçuk Üniversitesi	2	0	2
Trabzon Üniversitesi	2	0	2
Trakya Üniversitesi	1	0	1
Uludağ Üniversitesi	1	0	1
Uşak Üniversitesi	2	4	6
Toplam	102	14	116

Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin üniversitelere göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir. Tabloya göre 36 üniversiteden çalışma konusuyla ilgili tez çıkmıştır. Yüksek lisans tezlerinin üniversitelere göre dağılımına bakıldığında en fazla Necmettin Erbakan Üniversitesi (10), Marmara Üniversitesi (9), Gazi Üniversitesi (6), Bolu Abant İzzet Baysal Üniversite (5), Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi (5), Sakarya Üniversitesi (5) şeklinde dağılım göstermektedir. Yüksek lisans tezlerinin üniversitelere göre dağılımında en az çalışma konusuyla ilgili tez veren üniversiteler ise; Hacettepe Üniversitesi’nde hiç yüksek lisans tezine rastlanmamış, Ahi Evran Üniversitesi (1), Aksaray Üniversitesi (1), Bartın Üniversitesi (1), Çukurova Üniversitesi (1), Dumlupınar Üniversitesi (1), Erzincan Üniversitesi (1), Kastamonu Üniversitesi (1), Trakya Üniversitesi (1), Uludağ Üniversitesinde ise (1) şeklinde bir dağılım görülmüştür.

Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin üniversitelere göre doktora tezlerinin dağılımında ise en fazla doktora tezine Uşak Üniversitesinde (4) ulaşılmıştır. Daha sonra Marmara Üniversitesi (3), Gazi Üniversitesi (2), Dumlupınar Üniversitesi (2), Erzincan Üniversitesi (1), Hacettepe

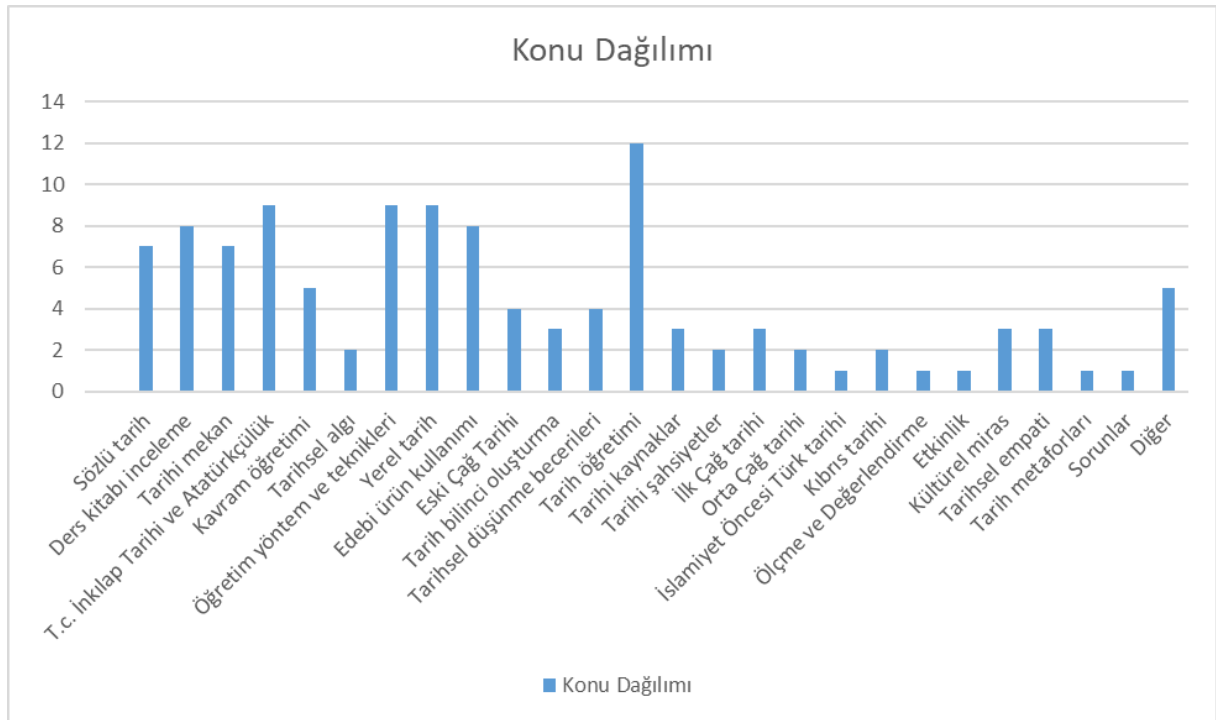
Üniversitesi (1), Necmettin Erbakan Üniversitesi (1) kalan diğer üniversitelerde ise doktora tezine rastlanmamıştır.

Yüksek lisans ve doktora tezlerindeki dağılımın orantısız olmasının nedenlerinden biri de üniversitelerin yüksek lisans ve doktora kontenjanlarının eşit olmamasından kaynaklanıyor olabilir. Bu dağılım içerisinde toplam en fazla tez veren üniversite ise Marmara Üniversitesi (12) olmuştur. Necmettin Erbakan Üniversitesi (11), Gazi Üniversitesi (8), Uşak Üniversitesi (6), Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi (5), Niğde Üniversitesi (5) şeklinde bulgular elde edilmiştir. En az ise Ahi Evran Üniversitesi (1), Aksaray Üniversitesi (1), Bartın Üniversitesi (1), Çukurova Üniversitesi (1), Hacettepe Üniversitesi (1), Kastamonu Üniversitesi (1), Trakya Üniversitesi (1), Uludağ Üniversitesi (1) adet teze ulaşılmıştır.

Tezlerin üniversitelere göre dağılımının eşit olmamasının nedeni üniversitelerde Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında tarih ile ilgili çalışan akademisyenlerin sayısına bağlı olarak değiştiği tahmin edilmektedir.

3.3. Üçüncü Alt probleme İlişkin Bulgular

“Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin konu dağılımı nasıldır?” problemine ilişkin elde edilen bulgular Grafik 2’de gösterilmiştir.

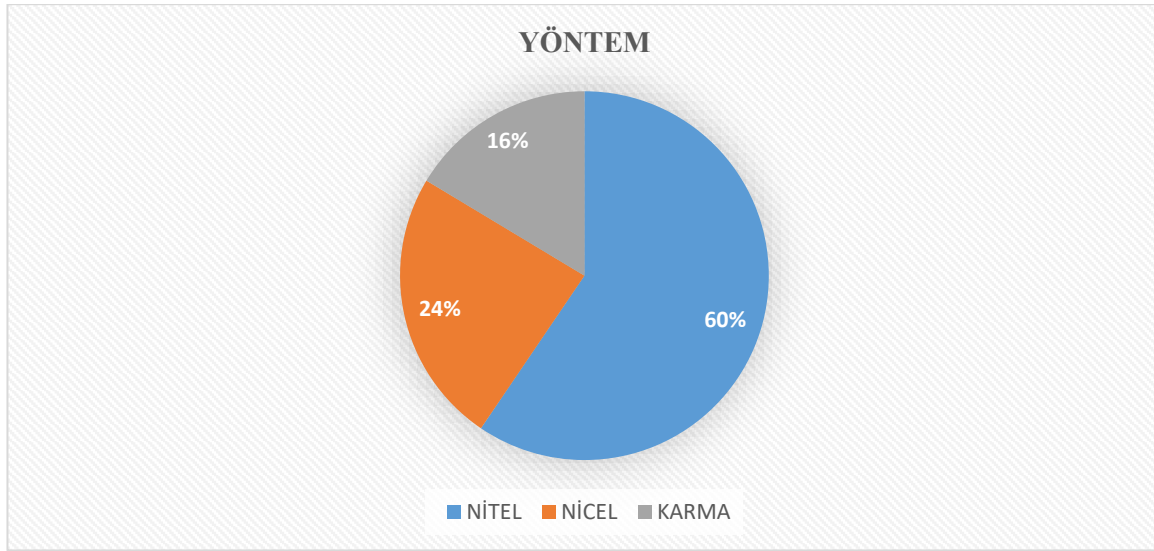

Grafik 2. Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Tarih Çerçevesinde Yapılan Tezlerin Konu Dağılımı

Grafik 2’ e göre Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin konu dağılımı 26 başlık altında incelenmiştir. Tezlerde en çok tercih edilen konudan en az tercih edilen konuya doğru sıralamak gerekirse; 12 tane tez tarih öğretimi, 9 tez T.C. İnkılap tarihi ve Atatürkçülük, 9 tez öğretim yöntem ve teknikleri, 9 tez yerel tarih konusuna ilgilidir. 8 tez ders kitabı inceleme, 8 tez edebi ürün kullanımı, 7 tez sözlü tarih, 7 tez de tarihi mekan konusu tercih edilmiştir. 5 tez kavram öğretimi, 4 tez eski çağ tarihi, 4 tez tarihsel düşünme becerileri, 3 tez tarih bilinci oluşturma, 3 tez tarihi kaynaklar, 3 tez ilk çağ tarihi, 3 tez kültürel miras, 3 tez tarihsel empati konusuna ilgilidir. 2 tez tarihsel algı, 2 tez tarihi şahsiyetler, 2 tez orta çağ tarihi, 2 tez Kıbrıs tarihi, 1 tez İslamiyet öncesi Türk tarihi, 1 ölçme ve değerlendirme, 1 etkinlik, 1 tarih metaforları, 1 sorunlar başlığı altına girmiştir.

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?” problemine ilişkin elde edilen bulgular Grafik 3’te gösterilmiştir.

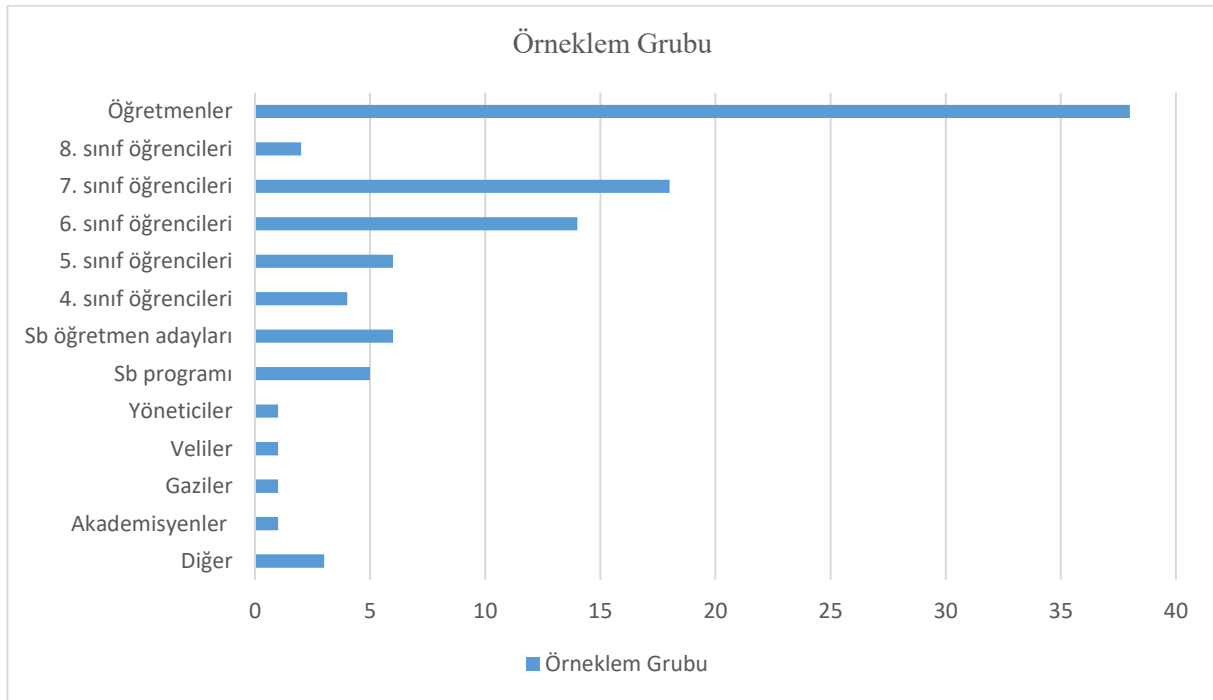

Grafik 3. Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Tarih Çerçevesinde Yapılan Tezlerin Yöntemlerine Göre Dağılımı

Yukarıdaki grafikte Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin yöntemlerine göre dağılımı verilmiştir. Bu verilere göre; %60'ı nitel, & 24'ü nicel ve %16'sı ise karma yöntemle yapıldığı görülmektedir.

3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin örneklem grubuna göre dağılımı nasıldır?” problemine ilişkin elde edilen bulgular Grafik 4'te gösterilmiştir.

Grafik 4. Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Tarih Çerçevesinde Yapılan Tezlerin Örneklem Grubuna Göre Dağılımı

Grafik 4'te Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin örneklem grubuna göre dağılımı verilmiştir. Bu grafiğe göre örneklem grubunun büyük bir kısmı öğretmenlere (38) aittir. Bu öğretmenlerin %89'u Sosyal bilgiler öğretmeni, 5'i Sınıf öğretmeni, %3'ü tarih öğretmeni, %3'ü ise belirtilmemiştir. Çoktan aza doğru bir sıralama yapmak gerekirse, 7. Sınıf öğrencileri (18), 6. Sınıf öğrencileri (14), 5. Sınıf öğrencileri (6), Sosyal bilgiler öğretmen adayları (6), Sosyal bilgiler programı (5), 4. Sınıf öğrencileri (4), 8. Sınıf öğrencileri (2), yöneticiler (1), veliler (1), gaziler (1), akademisyenler (1) bulgularına ulaşılmıştır.

3.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin genel sonuçlarına ilişkin değerlendirme nasıldır?” problemine ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Tarih Çerçevesinde Yapılan Tezlerin Genel Sonuçlarına İlişkin Değerlendirme

Sonuçlar	Kod	Frekans (f)
Farklı ülkelerin ders kitapları karşılaştırılmasında aktarılan tarih gerçeğe yakındır.	A1	1
Sözlü tarih yöntemiyle işlenen derslerde, öğrenci başarısının arttığı görülmüştür.	A2	1
Sözlü tarih yöntemi öğrencide değişim ve sürekliliği algılama becerisini geliştirir.	A2, D8, H4, I9	4
Ders kitapları genellikle görsel düzen ilkelerine uygundur.	A3, C1	2
Tarihi mekân ve müzelerle öğretimin, geleneksel öğretim yöntemine göre daha etkili olduğu anlaşılmıştır.	A5, B3, E4, G4, J6, J9	6
Kavram öğretiminde kavram haritasının, düz anlatım yöntemine göre öğrenci başarısında, olumlu etkisi vardır.	A7	1
Metaforların öğrenme - öğretme sürecine olumlu etkisi vardır.	A10	1
Günümüz ders kitaplarında sosyal ve ekonomik konular içeren bir tarih anlayışı söz konusudur.	D6, H11	2
Sosyal bilgiler dersinde tarih konuları öğretilirken, çeşitli öğretim yöntem ve teknik kullanımı geleneksel yöntemlere göre daha etkilidir.	A12, B5, B7, C4, E1, H2, H13, J11, J16, J23, J24	11
Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih konuları ile ilgili soru sorarken bilgi ağırlıklı ve çoktan seçmeli soru tarzını tercih etmişlerdir.	A14, J5	2
7. Sınıf Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan konuların, tarih bilinci oluşturmada kısmen etkilidir.	B4	1
Sosyal bilgiler dersinde tarih öğretiminde edebi ürünlerin kullanılması olumlu etkiye sahiptir.	B6, D5, E3, E7, F6, F7, I5	7
Ders kitapları içerisinde ele alınan tarihi şahsiyetler hakkında verilen bilgilerin çoğunluğu yeterli ve dikkat çekici değildir.	B9, J10	2
Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler ve T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde tarih konularını öğretirken daha çok geleneksel yöntemleri kullanmaktadır.	C3	1
Sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde aktif öğrenme modelinin uygulanması mümkün görülmemektedir.	C7	1
Sosyal bilgiler dersi için yerel tarih gerekli ve önemlidir.	D7, F4, H1, I11, J15	5
Yerel tarih öğretiminde sorunlarla karşılaşmaktadır.	I4	1
Öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama becerileri üzerinde yerel tarih uygulamalarının olumlu bir etkisi vardır.	G5	1
T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi ezbere dayalı, bilgi temelli, sınav odaklı anlayışla devam etmektedir.	E2	1
Sosyal Bilgiler programında kültürel miras konuları ve eğitimi yeterli değildir.	E6, H7	2
Ders kitapları ve öğretim programlarında Kıbrıs Tarihi ve önemini ifade edecek düzeyde değinilmemiştir.	E8, I12	2
Okullarda teknolojik imkânlar kısıtlı, fiziksel koşullar ve ders saatleri yetersizdir.	E5, F1, H3, J5	4
Sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin tarih konularına ilgili oldukları ancak tarih dersi öğreniminde analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarına ulaşamadığı görülmüştür.	G10	1
Öğrencilerin tarih deyince savaş ve savaş konuları akıllarına gelir.	H8	1
Sosyal bilgiler ders kitaplarında Eskiçağ tarihine yer verilmiştir.	G7	1
Ders kitaplarında Eskiçağ Tarihi alanının etkisinin kaybolmaya başladığı görülmüştür.	I6	1
Sosyal bilgiler ders kitaplarında Eskiçağ konularına ilişkin kazanım, içerik, görsel tasarım ve dil anlatım yönlerinden olumlu gelişmeler görülmüştür.	I7	1
Hitit tarihiyle ilgili kavram yanlışları vardır.	J1, J2	2
Kanıt kullanımı öğrencilerin öğrenme sürecine katkı sunar.	F2, J8	2
Öğrenciler tarihsel empati etkinliklerinden keyif alır.	J21, J24, J25	3

Çalışmaların sonucu özetlenerek Tablo 2’de gösterilmiştir. Buna göre; Tarih öğretiminde önemli bir yere sahip olan sözlü tarih ve yerel tarihle ilgili sonuçlar, A2 nolu çalışmada sözlü tarih yöntemiyle işlenen derslerde, öğrenci başarısının arttığı sonucuna varılmıştır. A2, D8, H4, I9 nolu çalışmalarda ise sözlü tarih yöntemi öğrencide değişim ve sürekliliği algılama becerisini geliştirir sonucuna ulaşarak her iki sonuçta da sözlü tarih yöntemiyle ilgili olumsuz bir ifadeye rastlanılmamıştır. D7, F4, H1, I11, J15 nolu çalışmalarda ise Sosyal bilgiler dersi için yerel tarih gerekli ve önemlidir sonucuna ulaşılmıştır. G5 nolu çalışmada ise öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama becerileri üzerinde yerel tarih uygulamalarının olumlu bir etkisi vardır sonucuna ulaşılmıştır. Ancak I4 nolu çalışmada yerel tarih öğretiminde sorunlarla karşılaşıldığına dair bir sonuca varılmıştır.

Uygulamalı bir tarih dersinden söz edecek olursak akla müzelerin gelme olasılığı büyüktür. A5, B3, E4, G4, J6, J9 nolu çalışmalarda tarihi mekân ve müzelerle öğretim yönteminin, geleneksel öğretim yöntemine oranla daha başarılı olduğu sonucuna varılmıştır. A12, B5, B7, C4, E1, H2, H13, J11, J16, J23, J24 nolu çalışmalarda ise Sosyal bilgiler dersinde tarih konuları öğretilirken çeşitli öğretim yöntem ve teknik kullanımı geleneksel yöntemlere göre daha etkilidir kanısına varılmıştır. Bu yöntemler ise; drama, işbirlikli öğrenme, proje tabanlı öğrenme, dizgeli öğretim, rol oynama, çoklu zeka kuramı, senaryo tabanlı öğrenmedir. B6, D5, E3, E7, F6, F7, I5 nolu çalışmalarda Sosyal bilgiler dersinde tarih öğretiminde edebi ürünlerin kullanılması olumlu etkiye sahip olduğuna dair bir sonuca ulaşılmıştır. F2, J8 nolu çalışmalarda kanıt kullanımı öğrencilerin öğrenme sürecine katkı sağladığı, J21, J24, J25 nolu çalışmalarda ise öğrenciler tarihsel empati etkinliklerinden keyif aldıkları sonucuna varılmıştır. Yukarıda belirtilen bu yöntemlerin olumlu sonuçlarına rağmen C3 nolu çalışmada Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler ve T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde tarih konularını öğretirken daha çok geleneksel yöntemleri kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda E2 nolu çalışmada T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinin ezber dayalı, bilgi temelli, sınav odaklı anlayışla devam ettiği kanısına varılmıştır. A14, J5 nolu çalışmalarda ise Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih konuları ile ilgili soru sorarken bilgi ağırlıklı ve çoktan seçmeli soru tarzını tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Ders kitapları bir öğretmen için iyi bir kılavuz, öğrenci için ise iyi bir öğretim aracı niteliğindedir. Bu çalışmada ders kitapları ile ilgili D6, H11 nolu çalışmalarda günümüz ders kitaplarında sosyal ve ekonomik konular içeren bir tarih anlayışı olsa da, 1950’lerde siyasi tarihin ağır bastığı sonucuna ulaşılmıştır. B9, J10 nolu çalışmalarda ise ders kitapları içerisinde bulunan tarihi şahsiyetler hakkında verilen bilgilerin çoğunluğu yeterli ve dikkat çekici olmadığı sonucuna varılmıştır. Yapılan araştırma sonrasında ders kitaplarında Eskiçağ tarihiyle ilgili üç farklı sonuca ulaşan çalışmalar tespit edilmiştir. G7 nolu çalışmada Eskiçağ tarihi konularına ders kitaplarında yer verildiği belirtilmiş, I6 nolu çalışmada ders kitaplarında Eskiçağ tarihinin etkisinin kaybolmaya başladığı tespit edilmiş, I7 ise Eskiçağ konulu kazanımların içerik, dil ve anlatım yönünden olumlu olduğu sonucuna varmıştır. Bu üç çalışma birbiriyle paralellik göstermemektedir. E6, H7 nolu çalışmalarda ise Sosyal Bilgiler programında kültürel miras konuları ve eğitimi yeterli olmadığı sonucuna varılmış, E8, I12 nolu çalışmalarında ise ders kitapları ve öğretim programlarında Kıbrıs Tarihini ve önemini ifade edecek düzeyde değinilmediği sonucuna ulaşılmıştır. C7 nolu çalışmaya göre Sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde aktif öğrenme modelinin uygulanması mümkün görülmemektedir. Çünkü E5, F1, H3, J5’in ulaştıkları sonuç okullarda teknolojik imkânlar kısıtlı, fiziksel koşullar ve ders saatleri yetersiz olduğudur. Bu iki bulgu birbirini desteklemektedir.

Bu sonuçlara göre tezlerden elde edilen bazı öneriler şu şekildedir:

- ✓ Öğretmenler, tarih konularının öğretiminde diğer sosyal bilim disiplinler, ara disiplinler ve diğer derslerle örtüştüğü noktaları bilmeli ve ilişkilendirmeler yapmalıdır (İncegöl, 2010)
- ✓ Ders kitaplarında konu tarih olsa da, öğrencinin yalnızca geçmişe yönelik çıkarımlarda bulunması değil geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunabilmesi hususuna da dikkat edilmeli ve bu yönde de yeterli soruya yer verilmelidir (Çelebi, 2010).
- ✓ Okullarımızdaki ders programlarına müze gezileri etkin bir şekil dahil edilerek müzelerin eğitimsel işlevlerinden yararlanılmalıdır (Sönmez,2011).
- ✓ Sosyal Bilgiler derslerinde yer alan tarih konularının öğretiminde gerekli olan dokümanlar okullarda mevcut hale getirilmesi sağlanmalıdır (Ünal, 2012).

- ✓ Öğrencilere kitap okuma alışkanlığının kazandırılmasında ve tarihe ilişkin tutumları üzerinde olumlu bir etkisi olan tarihi romanlardan sosyal bilgiler derslerinde yararlanılabilir. Sosyal bilgiler dersinde tarih disiplini merkezli ünitelerin öğretimi sürecinde odak noktanın siyasi tarih yerine sosyal tarih konuları olmalıdır (Keçe,2013).
- ✓ Sosyal Bilgiler dersinde, kültürel miras konularına daha fazla değinilerek, programın zenginleştirilmesi gerekmektedir (Avcı, 2014).
- ✓ Sosyal bilgiler dersi kapsamında tarih öğretimi ile değer kazanımına ilişkin öğrenci, müfettiş, okul yöneticileri ve velilerin görüşleri alınabilir (Er, 2015)
- ✓ Yerel tarih öğretimiyle gezi-gözlem yönteminin bir arada kullanıldığı çalışmalara ağırlık verilebilir (Yılmaz, 2019).
- ✓ Kitap hazırlayan komisyonların, öğrencilerin dikkatini çekmek amacıyla tarihi şahsiyetler hakkında ilginç bilgilere de yer vermesi gerekir (Topcuoğlu, 2019).

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

2010-2019 yılları arasında Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan 116 tez tespit edilmiştir. Bunlardan 103'ü yüksek lisans tezidir, 13'ü ise doktora tezidir. Tarman, Acun ve Yüksel (2010)' in yaptığı çalışmada ve Şahin, Yıldız ve Duman (2011)'in "Türkiye'de Sosyal Bilgiler Tezleri Üzerine Bir Değerlendirme" adlı çalışmasında da yüksek lisans tezlerinin sayısı doktora tezlerinin sayısına göre fazladır. Bu durumun nedeni yüksek lisans alım sayısının doktora alımına göre daha fazla olmasından kaynaklı olabilmektedir. Bu araştırmada, en fazla yüksek lisans tezine 2019 yılında, en fazla doktora tezine ise 2017 yılında rastlanılmıştır. Bunun nedeni ise artık birden fazla üniversitede Sosyal bilgiler eğitimi alanıyla ilgili lisansüstü eğitim veriliyor olması olabilir. 2012 ve 2014 yıllarında bu konuyla ilgili hiç doktora tezine rastlanılmamış, 2011, 2012, 2013 ve 2015 yılında ise 7 adet yüksek lisans tezine ulaşılmıştır.

Çalışma konusuyla ilgili üniversitelere göre tezlerin dağılımına bakıldığında, en fazla yüksek lisans tezini Necmettin Erbakan Üniversitesi (10), en fazla doktora tezini ise Uşak Üniversitesi (4) vermiş bulunmaktadır. Şahin, Yıldız ve Duman (2011)'in çalışmasında hem yüksek lisans hem de doktora tezlerini yayınlamada Gazi Üniversitesi'nin birinci sırada olduğu görülmektedir. Kaymakçı ve Er (2009)'in "Türk İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi Üzerine Yapılan Tezlerin Analizi" adlı çalışmada yine Gazi Üniversitesi'nin birinci sırada olduğu görülmektedir. Dilek, Baysan, Öztürk (2018)'ün çalışmasında da Gazi Üniversitesi ilk sırada yer almaktadır. Bu araştırmada Gazi Üniversitesi birinci sırada değildir fakat Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih disipliniyle ilgili yapılan tezleri literatüre kazandıran üniversiteler arasında yer almaktadır. Konuyla ilgili, en fazla tezi veren Marmara Üniversitesi (12), ikinci olarak Necmettin Erbakan Üniversitesi (11) bu sıralamayı takip eden Gazi Üniversitesi (8) olmuştur.

İncelenen tezlerin konu dağılımına bakıldığında en fazla tarih öğretimi (12) ile ilgili çalışıldığı saptanmıştır. T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük (9), öğretim yöntem ve teknikleri (9), yerel tarih (9), ders kitabı inceleme (8), edebi ürün kullanımı (8) şeklinde bir sıralama karşımıza çıkmaktadır. Tarman, Acun, Yüksel (2010)'in yaptığı çalışmada tarih konularıyla ilgili 26 yüksek lisans tezine rastlamışlardır. Dilek, Baysan ve Öztürk (2018)'ün yaptığı çalışmada ise tarih eğitimiyle ilgili 25 teze ulaşılmıştır. Verilerin bağdaşmamasının nedeni araştırma yıllarının ve araştırma aralıklarının farklı olmasından kaynaklı olabilir. Kaymakçı ve Er'in çalışmasında ise İnkılap 1991-2007 yılları arasında İnkılap tarihi eğitimine yönelik tezlerin sayısı toplam 30 adet olarak belirlenmiştir. Son yıllarda bu sayının düşmesinin nedeni yeni bir araştırma konusunu doğurmaktadır. Kaymakçı (2017)'nin tarih öğretimiyle ilgili olarak hazırlanan tezlerin konuları içeren çalışmasında ders kitapları, öğrenme-öğretme kuram ve yaklaşımları en çok tercih edilen konular olmuş ve sonuçlar bu araştırmayla benzerlik göstermiştir. Bu araştırma elde edilen sonuca göre en az tercih edilen konular ise İslamiyet öncesi Türk tarihi (1), ölçme ve değerlendirme (1), sorunlar (1), etkinlik (1), ve tarih metaforları (1) dir.

Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin yöntemlerine göre dağılımına bakıldığında; 69'u nitel, 28'i nicel ve 19 tanesi ise karma yöntemle oluşturulmuştur. Canbulat, Avcı, Sipahi (2016)'nin ABD ve Kanada'da Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Tezlerin Değerlendirilmesi adlı çalışmasında da nitel yöntem nicel yönteme göre daha fazla tercih edildiği görülmüştür. Hacat ve Demir (2018) "Sosyal Bilgiler Eğitimi Üzerine Yapılan Doktora Tezlerinin Değerlendirilmesi" çalışmasında doktora tezleri incelenmiş ve en fazla karma yöntem tercih edildiği görülmüştür.

Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin örneklem grubuna göre dağılımı değerlendirildiğinde; öğretmenler (38), 7. sınıf öğrencileri (18), 5. sınıf öğrencileri (6), Sb öğretmen adayları (6) en fazla tercih edilen örneklem gruplarıdır. Dilek, Baysan, Öztürk (2018)'ün yaptığı çalışmada ise öğretmenler (%37,05), ortaokul öğrencileri (%23,11), ilkokul öğrencileri (%21,91) lisans öğrencileri (%13,94) şeklindedir. Sıralamanın benzer olduğunu söylemek mümkündür. Bu çalışmada örneklem gruplarından en az pay alan ise yöneticiler (1), veliler (1), gaziler (1), akademisyenler (1) olmuştur. Öğretmenlerin örneklem olarak fazla tercih edilmesinin nedeni tarih öğretimini gerçekleştirdikleri için olabilir. Konu dağılımı kısmında tezlerde en fazla işlenen konunun tarih öğretimi çıkması ve örneklem kısmında öğretmenler grubunun diğerlerine oranla fazla olması bu ilişkide doğru orantı göstermektedir. 7. Sınıf öğrencilerinin 8. sınıflara göre daha fazla tercih edilmesinin nedeni 8. Sınıfların Liseye Geçiş Sınavına girecekleri için daha kaygılı olduklarından kaynaklanıyor olabilir. Veliler, akademisyenler, gazilerin sayısının oldukça az olmasından dolayı alana farklı örneklem grupları kazandırmak adına araştırmacılar bu örneklem gruplarını tercih edebilir.

Tezlerin sonuçları incelendiğinde, sözlü tarih yönteminin öğrenci başarısına olumlu etkide bulunduğu ve yerel tarih ve sözlü tarihle öğrencide değişim ve süreklilik becerisini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Tarihi mekân ve müzelerle öğretim yönteminin, ve tarih öğretiminde edebi ürün kullanımının geleneksel öğretim yöntemine kıyasla daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Sosyal bilgiler dersinde tarih konuları öğretilirken çeşitli öğretim yöntem ve teknik kullanımı geleneksel yöntemlere göre daha etkili sonucuna varılmış fakat “Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler ve T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde tarih konularını öğretirken daha çok geleneksel yöntemleri kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.” Bunun nedeni ise “okullarda teknolojik imkânlar kısıtlı, fiziksel koşullar ve ders saatleri yetersizdir.” sonucundan kaynaklanıyor olabilir (Ünal, 2012; Yıldırım, 2014; Er, 2015; Doğan, 2017; Binekci, 2019).

T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi ezbere dayalı, bilgi temelli, sınav odaklı anlayışla ilerlemekte olup, Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih konuları ile ilgili soru sorarken bilgi ağırlıklı ve çoktan seçmeli soru tarzını tercih ettiği sonuçlarına ulaşılmıştır. (Karademir, 2014; Kılıç, 2010).

Ders kitaplarıyla ilgili sonuçlarda görsel düzen ilkelerine uygun olduğu içerikte ise kültürel miras konularının yeteri düzeyde olmadığı, ders kitaplarında tarihi şahsiyetler hakkında verilen bilgilerin yeterli ve dikkat çekici olmadığı, ders kitaplarının 1950 yıllarına göre siyasi içerikten arındığı, Kıbrıs tarihi ile ilgili eksikliklerin olduğu, Eskiçağ ile ilgili tutarsız araştırma sonuçları tespit edilmiştir. (Çelebi, 2010; Kab, 2012; Deniz, 2011; Topcuoğlu, 2019; Yıldırım, 2014; Mustak, 2017; Çinkırdaklı, 2013; Şimşir,2014).

5. ÖNERİLER

- ✓ Elde edilen bulgulara göre Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih konulu çalışmalarda sorun ve ölçme-değerlendirme temalarına çok az yer verildiği görülmüştür. Bunda dolayı araştırmacılar bu konular üzerine yoğunlaşabilir.
- ✓ İslamiyet öncesi Türk tarihi, tarih metaforları gibi konular üzerinde yapılan tezlerin sayısı diğer tezlere oranla azdır. Bu konularla ilgili çalışıp alan yazınına katkı sağlanabilir.
- ✓ Örneklem grubu olarak en çok tercih edilen öğretmenler olmuştur. Bunun yerine veliler, akademisyenler ve gazilerle görüşülüp çalışmalar gerçekleştirilebilir.
- ✓ Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin tarih öğretimi gerçekleştirirken geleneksel yöntemleri tercih ettiği ve derslerin sınav odaklı bir anlayışla gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun nedeni ise okullardaki fiziki yetersizlik, ders saatlerinin yetmemesi olarak tespit edilmiştir. Çoğu okulda fiziki yeterliliğe ulaşılamasa da Sosyal bilgiler ve T.c. İnkılâp tarihi ve Atatürkçülük ders saatleri arttırılabilir. Böylece öğretmenlerin geleneksel yöntemleri yönelimi azalabilir ve sınav odaklı bir ders anlayışından çıkarılabilir.

KAYNAKÇA

Avcı, M. (2014). Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Eğitime İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Binekci, Ö. (2019). Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavında Yer Alan T.C. İnkılâp Tarihi Ve Atatürkçülük Dersi Alt Testi Hakkında Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.

- Canbulat, T. Avcı, G. Sipahi, S. (2016). ABD ve Kanada'da Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Tezlerin Değerlendirilmesi, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)17 (2), s.351-370.
- Collingwood, R.G. (2010). *Tarih Tasarımı*, İstanbul, Gündoğan Yayınları.
- Çelebi, A. (2010). Sosyal Bilgiler Ders Kitapları Tarih Konularının İçerik Düzenleme İlkelerine Uygunluğunun Değerlendirilmesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Çinkırdaklı, T. (2013). Türkiye'de Sosyal Bilgiler Ve Tarih Öğretiminde Selçuklu Tarihi'nin Yeri ve Önemi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.
- Demircioğlu, İ. (2012). Osmanlı Devletinde Tarih Yazımının Tarih Öğretimi Üzerine Etkileri. Milli Eğitim Dergisi , 42 (193) , 115-125.
- Demircioğlu, İ.H. (2011), Tarih Öğretiminin Amaçları, Yayınlandığı Kitap M. Safran (Editör), *Tarih Nasıl Öğretilir*, 65-69.
- Deniz, Ç. (2011). İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Tarihi Şahsiyetlere Yaklaşım Tarzı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi ,Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Konya.
- Dilek, A. Baysan, S. & Öztürk, A. (2018). Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitimi Üzerine Yapılan Yüksek Lisans Tezleri: Bir İçerik Analizi Çalışması, Turkish Journal of Social Research/Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 22(2), 581-602.
- Doğan, T. (2017). Ortaokul 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde tarih konularının öğretimine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi (Ağrı ili örneği), Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Dönmez, C. Yeşilbursa. C.C. (2014). Ortaokul Öğrencilerinin Tarih Algısı, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi , 34 (3) , 415-436 .
- Er, A.R. (2015). Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Öğretmenlerin Tarih Konularının Öğretimine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi, Yayınlanmış Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Hacat, S. Demir, F. (2018). Sosyal Bilgiler Eğitimi Üzerine Yapılan Doktora Tezlerinin Değerlendirilmesi (2002-2018), Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, 6 (15) , 948-973
- <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812104016155-%C4%B0NKILAP%20TAR%C4%B0H%C4%B0%20VE%20ATAT%C3%9CRK%C3%87%C3%9CL%C3%9CK%20%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI.pdf> 25 Mart 2020 tarihinde bu siteden alınmıştır.
- İncegöl, S. (2010). Sosyal Bilgiler Dersinde Örnek Bir Sözlü Tarih Uygulaması, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kab, İ. (2012). Türkiye'deki Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Almanya'daki Tarih, Coğrafya Ve Vatandaşlık Eğitimi Ders Kitaplarıyla Karşılaştırılması, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karademir, Y. (2014). 8. Sınıf T.C İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersinde Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi(Bir Keşfedici Sıralı Karma Desen Örneği), Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Kartal, A. (2010). Türkiye'deki Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırma Konuları Üzerine Bir İnceleme, Uluslararası Eğitimde Yeni Yönelimler Kongresi, Antalya.
- Kaymakçı, S. (2017). Türkiye'de Tarih Öğretiminin Yönelimi Üzerine Bir Değerlendirme, Kastamonu Eğitim Dergisi, 25 (6), 2153-2172.
- Kaymakçı, S. Er, H. (2009). Türk İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi Üzerine Yapılan Tezlerin Analizi, Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi, 5 (9), 165-180.

- Keçe, M. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yararlanılan Sınıf İçi Tarihi Roman Kullanım Tekniklerinin Öğrencilerin Tarih Okuryazarlığı Düzeylerine Etkisi, Yayınlanmış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kılıç, D. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Tarih Konuları İle İlgili Soru Sorma Becerilerinin Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kurnaz, Ş. Yılmaz, D. (2006). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Atatürk İlke ve İnkılaplarını Kavrama Düzeyleri, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26 (3), 181-205.
- Mustak, S. (2017). 7. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarihi kültürel miras eğitimine ilişkin görüşleri (Denizli şehri örneği), Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(1), 323- 343.
- Özkan, U.B. (2019). *Eğitim Bilimleri Araştırmaları İçin Doküman İnceleme Yöntemi*, Ankara, Pegem Akademi.
- Safran, M. (2011). Tarih nerededir, *Yayımlandığı Kitap M. Safran (Editör), Tarih Nasıl Öğretilir*, 17-20.
- Sönmez, E. (2011). İlköğretim II. Kademe 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Eskiçağ Tarihi Konularının İşlenmesinde Müzelerin Önemi, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Şanlıurfa İli Örneği, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Şahin, M. Yıldız, D. ve Duman, R. (2011). Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Journal of Social Studies Education Research*, 2 (2), 96-121.
- Şimşir, Ö.K. (2014). Kıbrıs Tarihi ve Önemi Konusunun Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Yeri İle İlgili Analiz Çalışması, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Tarman, B. Acun, İ. Yüksel, Z. (2010). Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Tezlerin Değerlendirilmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (3) , 725-746 .
- Topcuoğlu, Z. (2019). Sosyal bilgiler ders kitaplarındaki tarihi şahsiyetlerin araştırılması, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Turan, R. (2015). Tarih Öğretmenlerinin Lise Tarih Derslerinin Genel Amaçlarının Öğrencilere Kazandırılma Düzeylerine İlişkin Görüşleri (Ankara İli Örneği), *Turkish Journal of Educational Studies*, 2(3), 139-180.
- Turan, R. Ulusoy, K. (2013). *Sosyal Bilgilerin Temelleri*, Ankara, Pegem Akademi.
- Ünal, S. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Tarih Konularının Öğretiminde Kullandıkları Öğrenci Merkezli Yöntemlerle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Yıldırım, A.& Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, F. (2014). 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarının Sosyal Bilgiler Öğretmenlerince Değerlendirilmesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Yılmaz, K. Kaya, M. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Tarih Algısı Ve Tarih Öğretimine Pedagojik Yaklaşımları, *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 2, 73-95.
- Yılmaz, M. (2019). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel Tarih Öğelerinin Kullanımına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Belirlenmesi: Trabzon Örneği, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Yılmaz, Ş. (2006). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Atatürk İlke ve İnkılaplarını Kavrama Düzeyleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (3), 181-205.